

Schooljaar 2010/2011
Schooljaar 2011/2012
Schooljaar 2012/2013
Schooljaar 2013/2014

KBS DE
ZONNEWENDE

PROTOCOL MEERBEGAAFDHEID

Auteur: Anna-Paulien van Dijk en Caroline Wenum

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Doel	3
2. Signaleren.....	4
3. Stappen voor signalering begaafde leerling	6
3.1 Stap 1: signalen voor signalering	6
3.2 Stap 2:.....	6
3.2.1 bekijken persoonskenmerken	6
3.2.2 Aanpassingen in de klas	6
3.2.3 Inbreng in Coco/ verder onderzoek	6
3.3 Stap 3: leerlingen blijven volgen en vastleggen.....	7
3.4 Stap 4: ZON-groep	7
4. Onderpresteren	8
5. Afspraken m.b.t. versnellen / vervroegd doorstromen	9
6. Algemene aandachtspunten voor begeleiding.....	10
7. Bijlagen	11
7.1 Bijlage 1: persoonskenmerken begaafde leerling en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong	11
7.1.1 De leereigenschappen van een (hoog)begaafde leerling:	11
7.1.2 De persoonlijkheidseigenschappen van een (hoog)begaafde leerling:.....	11
7.1.3 Kenmerken van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong; zij zijn of hebben: ...	11
7.2 Bijlage 2: persoonskenmerken leerling die onderpresteert	13
7.3 Bijlage 3: afspraken aanpak in de klas	15
7.3.1 Voorwaarden*	15
7.3.2 Aanpak compacten	15
7.3.3 Afspraken compacten.....	15
7.3.4 Afspraken verrijken.....	16
7.3.5 Mogelijkheden van verrijken	16
7.3.6 Afspraken voor kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.....	16
7.3.7 Afspraken omtrent Acadin	17
7.4 Bijlage 4: afspraken ZON-groep bovenbouw	19
7.4.1 Waarom `ZON-groep` en geen plusklas of verrijkingsklas?	19
7.4.2 Doel	19
7.4.3 Aanmelden bij de ZON-groep.....	20
7.4.4 Gesprekken met ouders:	20
7.4.5 Flexibele begeleidingscyclus van de ZON-groep	21
7.4.6 Hoe ziet een dag bij de ZON-groep eruit?	21
7.4.7 Portfolio.....	23
7.4.8 Na schoolse activiteiten.....	23
7.5 Bijlage 5: Afspraken ZON-groep onderbouw	24
7.5.1 Doel voor de leerlingen	24
7.5.2 Dagritme.....	24
7.5.3 Inzet van materialen en gebruik van leeromgeving.....	27
7.6 Bijlage 6: Theorie.....	28
7.6.1 Taxonomie van Bloom	28
7.6.2 Profielen hoogbegaafdheid (Betts en Neihart, 2010)	29
7.7 Bijlage 7: handleiding Acadin.....	31

1. Doel

In dit protocol is vastgelegd wat de te nemen stappen zijn voor signalering, diagnosticering en begeleiding van (meer)begaafde leerlingen. Kinderen die niet tijdig herkend worden als (hoog)begaafd lopen het risico dat ze langdurig gaan onderpresteren, zich aanpassen aan de rest van de groep en/of ongewenst gedrag vertonen. Zij voelen zich niet meer uitgedaagd en worden (on)opvallende leerlingen, gaan zich vervelen en laten hun mogelijkheden niet of zelden zien.

Door kleuters al met een ontwikkelingsvoorsprong te signaleren, kunnen zij vanaf dat punt in hun schoolcarrière zo begeleid worden dat optimaal aan de onderwijsbehoeften tegemoet wordt gekomen en dat onderpresteren voorkomen wordt.

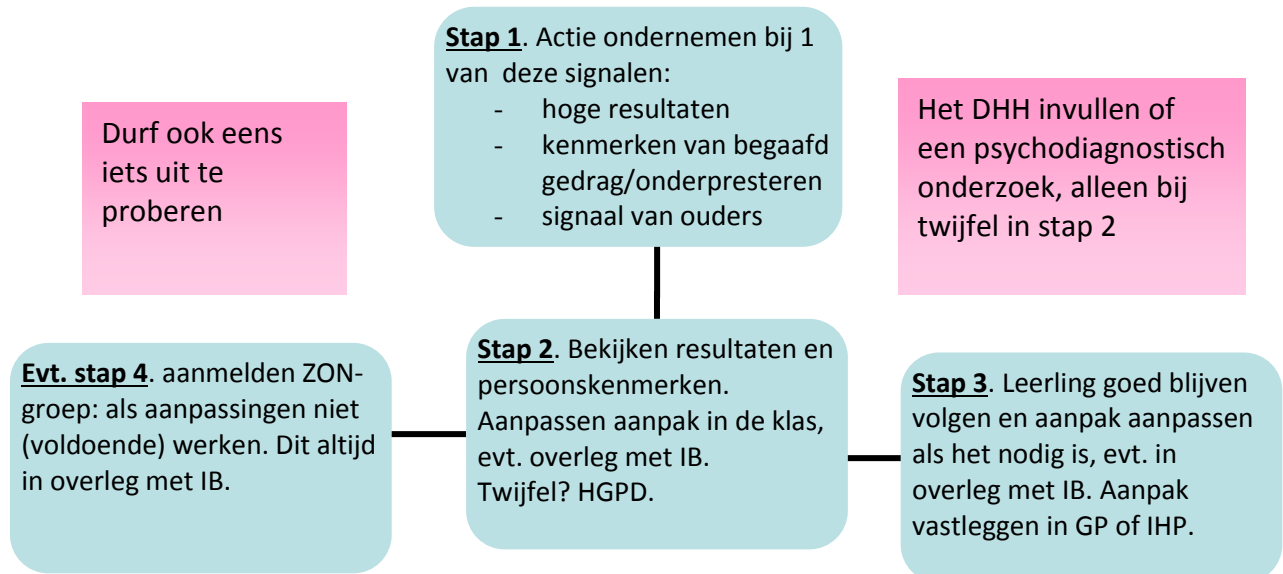
Ook is het belangrijk dat de omgang met (hoog)begaafde leerlingen niet van persoonlijke inzet afhankelijk is, maar schoolbreed wordt afgestemd.

Wanneer goed onderwijs voldoet aan de psychologische basisbehoeften: relatie, competentie en autonomie, dan zal de intrinsieke motivatie het gevolg zijn.

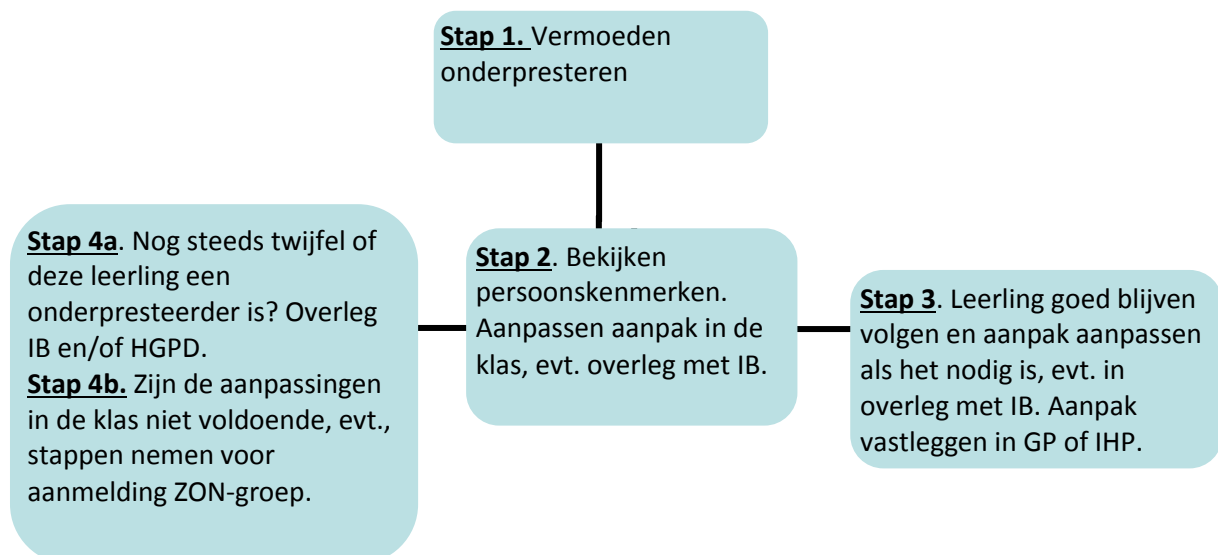
2. Signaleren

Om aan de onderwijsbehoeften van plusleerlingen te kunnen voldoen, is het nodig dat de kinderen in een vroeg stadium gesignaleerd worden, zodat we in de klas aanpassingen kunnen doen. Dit past binnen stap 1 van onze 1-zorgroute, "Leerlingenzorg op schoolniveau". Binnen stap 1 volgen de leerkrachten de leerlingen, op cognitief gebied (methodegebonden toetsen), gedrag in de klas en kijken we naar de LOVS-gegevens.

Stappenschema signalering begaafdheid

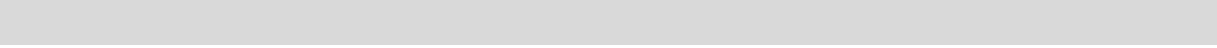

Stappenschema signalering onderpresteren

Bovenstaand de schema's met daarin de te nemen stappen bij een vermoeden van begaafdheid of onderpresteren. Voor alle stappen geldt dat je altijd met een collega kan overleggen en met de IB. Op de Zonnewende is er een werkgroep Meerbegaafdheid, die bestaat uit: Anna-Paulien van Dijk (hoogbegaafdheidsdeskundige), Tamara Poeles, Linda

Balster en Caroline Wenum (IB). Het is altijd mogelijk om hen te vragen voor advies.
(leerlingenzorg op schoolniveau stap 2)

3. Stappen voor signalering begaafde leerling

3.1 Stap 1: signalen voor signalering

- Hoge resultaten: dit betekent dat de leerling continu hoge resultaten laat zien (en niet eenmalig) zoals 90% score of meer op methodegebonden toetsen en hoge A-scores voor de Citotoetsen.
- Kenmerken van begaafd gedrag: zie bijlage 1. In deze bijlage kun je ook de kenmerken terug vinden van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.
- Signaal van ouders: ongeveer 90% van de ouders die aangeven dat hun kind hoogbegaafd is, heeft gelijk.

3.2 Stap 2:

3.2.1 bekijken persoonskenmerken

In bijlage 1 kan je de persoonskenmerken vinden van een (hoog)begaafde leerling en in bijlage 2 van een leerling die onderpresteert. Er kan samen met de ouders gekozen worden voor het invullen van de lijst signalering en/of diagnostiek van het DHH.

3.2.2 Aanpassingen in de klas

In bijlage 3 kan je alle afspraken vinden over het aanpassen van de aanpak in de klas.

“Laat deze leerlingen elke dag een keer formule-1 rijden met hun hersenen”.

3.2.3 Inbreng in HGPD/ verder onderzoek

Wanneer het onderwijsaanbod van de school goed aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van individuele leerlingen is het in de meeste gevallen niet nodig om een uitgebreid psychodiagnostisch onderzoek af te nemen bij een vermoeden van (hoog)begaafdheid. Het 'etiketje' (hoog)begaafd heeft in zo'n geval weinig meerwaarde. Over het algemeen is een uitgebreid psychodiagnostisch onderzoek bij een vermoeden van (hoog)begaafdheid alleen nodig indien:

- er onenigheid bestaat tussen ouders en de school over de capaciteiten van de leerling.
- wanneer er andere bronnen van zorg zijn waardoor de leerling ondanks zijn (hoog)begaafde vermogens niet komt tot (hoog)begaafde prestaties. Zo kan er naast (hoog)begaafdheid ook sprake zijn van een leerprobleem zoals dyslexie of kan de leerling belemmerd worden door een taalachterstand, bijvoorbeeld in geval van een andere culturele achtergrond.
- als er een vermoeden voor onderpresteren is.

Als er sprake is van bovengenoemde punten, kan er besloten worden door de leerkracht, ouders en IB'er om de leerling in de HGPD (collegiale consultatie met de orthopedagoog van de onderwijsbegeleidingsdienst) te bespreken om verder te overleggen of er een psychodiagnostisch onderzoek nodig is (stap 3 in leerlingenzorg: extern handelen binnen het

samenwerkingsverband). Eventueel kunnen ouders ook voor een orthopedagoog buiten het samenwerkingsverband kiezen. Voor ons als school de taak om ouders hier goed over te adviseren en informeren en te zorgen voor een goede afstemming met ouders.

3.3 Stap 3: leerlingen blijven volgen en vastleggen

Alle afspraken over de aanpak worden vastgelegd in de groepsplannen. Dit wordt tenminste 2 keer per jaar besproken met de IB'er tijdens de groepsbespreking. Daarnaast kan er als er behoefte aan is, een leerlingbespreking gepland worden met de IB. Deze aanpak wordt geëvalueerd in de tussenevaluaties (november en april) en in de eindevaluaties (januari en juni) van de groepsplannen.

Ouders worden op de hoogte gebracht over de aanpak, ook als er veranderingen zijn in de aanpak van deze leerling.

3.4 Stap 4: ZON-groep

Zoals in het stappenschema te zien is, wordt een leerling altijd via de IB aangemeld voor de ZON-groep. Daarnaast gaat dit ook altijd in overleg met ouders. Deze stap wordt gezet als de aanpassingen in de klas niet voldoende werken en de leerling begeleiding nodig heeft voor het leren leren en echt een hulpvraag heeft. Zie voor verdere afspraken over de ZON-groep bijlage 4.

4. Onderpresteren

Mooij (2007); "Onderpresteren is een grote discrepantie tussen schoolprestaties en uitingen van de echte bekwaamheid, zoals deze naar voren komt in observaties van leerkrachten, ouders, of in metingen (tests) wat betreft prestatie, creativiteit en intelligentie".

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen absolute en relatieve onderpresteerders.

Bij absoluut onderpresteren presteert de begaafde of hoogbegaafde leerlingen niet alleen onder zijn of haar eigen niveau, maar ook onder het groepsgemiddelde. Dit kan gepaard gaan met gedragsproblemen en slechte werkhouding. Deze kinderen worden door leerkrachten ervaren als stoorzenders binnen de groep.

Anders is het relatief onderpresteren. Het gaat hier om begaafde of hoogbegaafde leerlingen die onder hun eigen niveau presteren maar wel boven het groepsgemiddelde; deze leerlingen vallen niet op in de groep. Zij hebben zich aangeleerd zich minder opvallend te gedragen.

Er zijn verschillende oorzaken voor onderpresteren. De mogelijke oorzaken op een rijtje:

- **Inadequaat leerstof aanbod:** werken beneden je niveau
- **Selectieve luisterstrategie:** door aanbod op gemiddeld niveau, haakt een leerling met een bovengemiddeld niveau af bij de verwerking
- **Algemene houding t.o.v. de school:** als er lang sprake is van verveling, ontstaat er aversie tegen school en zal de motivatie afnemen. Het wordt erger wanneer ouders dit bevestigen door weinig stimulerend/inspirerend over school te praten
- **Sociale belangen binnen de school:** aangepast gedrag, om bij de groep te willen horen
- **Sociale belangen buiten de school:** interesses en hobby's zijn belangrijker dan school
- **Houding van de leerkracht:** de manier waarop een leerkracht zich opstelt en het kind stimuleert en motiveert is van groot belang
- **Relatie ouders/kind:** onderpresteren wordt een machtsmiddel om aandacht te krijgen. Door de kinderen buiten school te laten leren wordt de vicieuze cirkel van verveling in de klas in stand gehouden

De stappen die je neemt bij een leerling die vermoedelijk onderpresteert zijn hetzelfde als bij een leerling met een vermoeden van begaafdheid. De signalen zijn alleen anders. Er is geen sprake van hoge scores en de persoonskenmerken zijn anders (zie bijlage 2) dan bij een begaafde leerling. Vaak komt er een signaal van ouders over een vermoeden van onderpresteren. Neem deze vermoedens altijd serieus en bespreek dit met de IB en breng eventueel de leerling in, in de HGPD. Als er na het aanpassen van de aanpak in de klas geen veranderingen plaatsvinden qua resultaten en persoonskenmerken, kan er gekozen worden voor een psychodiagnostisch onderzoek, altijd op advies van de orthopedagoog (in de HGPD of door een externe instantie).

Ook kan er de stap gemaakt worden, net zoals bij meerbegaafde leerlingen, naar de ZON-groep, volgens de afgesproken stappen.

5. Afspraken m.b.t. versnellen / vervroegd doorstromen

- Een leerling kan alleen vervroegd doorstromen wanneer hij minimaal één jaar didactische voorsprong heeft met daarbij de verwachting dat deze leerling ook in de groep waarin hij/zij komt gaat excelleren.
- Dit gebeurt alleen als compacten en verrijken onvoldoende uitdaging biedt.
- Dit gebeurt alleen als alle betrokkenen (de leerling zelf, de ouders, de IB'er, de groepsleerkracht en de ontvangende groepsleerkracht) volledig achter dit besluit staan.
- Om de keuze voor het versnellen weloverwogen te kunnen maken, vullen we de versnellingswenselijkheidslijst (van het CBO) in. Deze lijst is een hulpmiddel om alle aspecten die je moet afwegen bij versnellen, te bespreken. Bij deze lijst kijk je naar de voorwaarden die wenselijk zijn om te versnellen (o.a. cognitieve en sociale capaciteiten).

Op het moment dat er voor gekozen is om een leerling vervroegd door te laten stromen, heeft de leerling in deze klas de aanpak wat betreft compacten en verrijken nodig. Daarnaast kan de keuze hiervoor het best zo snel mogelijk gemaakt worden, zodat ze langer in hun eigen groep kunnen blijven.

Om te zorgen dat er geen hiaten ontstaan wat betreft de leerstof, worden de methodetoetsen afgenomen en wordt er gekeken waar de leerling nog instructie en inoefening voor nodig heeft.

6. Algemene aandachtspunten voor begeleiding

- Toon begrip: leg uit wat het betekent om meerbegaafd te zijn.
- Heb aandacht voor al hun vragen; of leer ze zelf een antwoord te vinden.
- Geef niet alleen feedback op het eindresultaat, maar juist ook op het proces.
- Probeer bij een fout antwoord te achterhalen hoe de leerling tot het antwoord komt.
- Leer ze dat ze fouten mogen maken.
- Laat ze realistische eisen stellen (vaak leggen ze voor zichzelf de lat te hoog).
- Geef duidelijke uitleg waarom u een belofte niet na kunt komen (vaak hebben ze een groot rechtvaardigheidsgevoel).
- Leer deze leerlingen andermans mening te accepteren.
- Stimuleer contact met andere (meerbegaafde) leerlingen (bij hen vinden ze vaak erkenning en herkenning).
- Probeer altijd te zorgen dat de leerling gemotiveerd is! Dus sluit aan bij hun belangstelling en capaciteiten, en stimuleer hun nieuwsgierigheid en laat ze vooral ontdekken.
- Het nieuw geleerde moet wel nieuw en uitdagend zijn
- Haal de leerling uit z'n comfortzone. Zo leert hij omgaan met lesstof die hij nog niet beheerst en hoe daarmee om te gaan.

De houding van de leerkracht ten opzichte van de (hoog)begaafde leerling bepaalt in belangrijke mate het succes van de onderwijsaanpassingen.

7. Bijlagen

7.1 Bijlage 1: persoonskenmerken begaafde leerling en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Drent en Van Gerven (2007) hebben de kenmerken van hoogbegaafdheid verdeeld in leer- en persoonlijkheidseigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen.

7.1.1 De leereigenschappen van een (hoog)begaafde leerling:

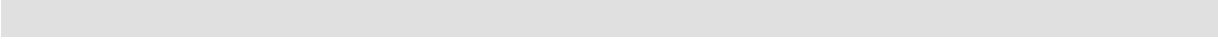
- is snel van begrip
- maakt grote denk- en leerstappen
- beschikt over een goed geheugen
- heeft een brede algemene interesse en kennis
- beschikt over een groot probleemoplossend vermogen
- is in staat verworven kennis te integreren met oude kennis
- is in staat verworven kennis toe te passen
- beschikt over een groot analytisch vermogen

7.1.2 De persoonlijkheidseigenschappen van een (hoog)begaafde leerling:

- is taalvaardig en kan spelen met taal
- komt met creatieve en originele oplossingen
- is geestelijk vroegrijp
- houdt van uitdagingen
- beschikt over een groot doorzettingsvermogen
- is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld
- is veelal een intuïtieve denker
- heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie
- beschikt over het vermogen tot (zelf)reflectie
- is sociaal competent

7.1.3 Kenmerken van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong; zij zijn of hebben:

- taalvaardig; spreken met een goede zinsopbouw, hebben een grote woordenschat en kunnen deze actief gebruiken
- intens met dingen bezig
- op jonge leeftijd al met zaken bezig als de dood en de zin van het leven
- een groot inlevend vermogen
- een grote honger naar kennis (de "waarom"-vraag is veelgehoord)
- taakgericht en geconcentreerd

- fantasierijk in hun spel en creatief
 - een groot aanpassingsvermogen
 - geïnteresseerd in cijfers en letters
 - een sterk geheugen
 - ze hebben een andere humor (die van de juf...)
-

7.2 Bijlage 2: persoonskenmerken leerling die onderpresteert

Om de leerling te herkennen die onderpresteert is het belangrijk de volgende positieve punten te herkennen, de leerling:

- begrijpt en onthoudt moeilijke informatie wanneer het wel geïnteresseerd is
- leest veel of verzamelt in zijn vrije tijd op een andere manier informatie
- presteert significant beter op mondelinge dan op schriftelijke overhoringen
- kent veel feiten en heeft een grote algemene ontwikkeling
- komt uit de verf bij individueel onderwijs op maat
- is creatief en heeft een levendige verbeelding
- ontwikkelt thuis op eigen initiatief andere activiteiten
- heeft een brede belangstelling, vindt het leuk om dingen te onderzoeken
- is gevoelig
- drukt zich mondeling (veel) beter uit dan schriftelijk

Naast positieve punten kan de onderpresteerder ook negatieve punten laten zien. De leerling:

- presteert op school redelijk tot slecht
- heeft een slechte concentratie en/of is snel afgeleid
- maakt huiswerk niet of slecht
- is vaak ontevreden over eigen prestaties
- heeft een hekel aan automatiseren
- vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst te mislukken
- heeft minderwaardigheidsgevoelens/negatief zelfbeeld, is wantrouwend, onverschillig, faalangstig en/of perfectionistisch
- doet niet graag mee aan groepsactiviteiten
- is minder populair bij leeftijdgenoten, zoekt vrienden onder gelijkgestemden
- doelen worden te hoog gekozen, zodat falen hieraan geweten kan worden
- is snel afgeleid en impulsief
- staat afwijzend of onverschillig tegenover de school
- wil niet geholpen worden, wil zelfstandig zijn
- neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen daden of wijdt mislukken aan anderen
- verzet zich tegen autoriteit
- stelt werk tot het laatste moment uit
- langetermijnprojecten komen meestal niet van de grond
- vindt alles 'saai', moeilijk te motiveren
- levert werk soms niet in
- blijkt vaak materialen niet op orde te hebben (kapot, vergeten, kwijt)

Gedrag thuis

- vertelt weinig tot niets over school
- toont geen trots over schoolprestaties/producten
- brengt papieren en boodschappen van school vaak niet over
- voorkeur voor passieve tijdspassing (televisie, gamen, hangen)

- zoekt naar de kortste weg (kantjes eraf lopen, valsspelen)
 - vertelt niet altijd de (hele) waarheid
 - heeft moeite met verliezen bij spelletjes en sport
 - geeft snel anderen de schuld als er iets misgaat
 - begint veel, maakt weinig af
 - heeft de neiging zich te verliezen in een obsessieve hobby
 - maakt een vermoeide/ontmoedigende indruk
 - geeft snel op, hulpeloos
 - investeert weinig in een sociaal leven, weinig vrienden
 - neemt weinig verantwoordelijkheid voor de omgeving (eigen kamer, taken)
-

7.3 Bijlage 3: afspraken aanpak in de klas

7.3.1 Voorwaarden*

- Minimaal 90% score op methodetoetsen (dit constant en niet bij 1 keer).
- Structureel een A+ score op Cito.

** Dit geldt niet voor een leerling die mogelijk onderpresteert*

7.3.2 Aanpak compacten

Voordat je de keuze maakt voor compacten, overleg je altijd met IB. Wacht niet af tot de volgende groepsbespreking, maar bespreek dit eerder.

- **Top-down**

Je neemt aan het begin van het blok de toets af. Je kijkt hoe de leerling scoort. De onderdelen waarop de leerling 90% of hoger op scoort, hoeft hij/zij niet te maken. Voor de overige onderdelen doet de leerling mee met instructie en verwerking. Voor de instructie geldt de basisinstructie of verkorte instructie. Aan het eind van het blok neem je de onderdelen die <90% waren nogmaals af. De score die hieruit komt geldt voor het uiteindelijk cijfer. Je kan het bijgevoegde formulier gebruiken, waarin de leerlingen zelf kan noteren bij welk onderdeel hij of zij met de instructie moet meedoen.

- **Routeboekje**

Voor een aantal methodes zijn er routeboekjes ontwikkeld door het SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) en bij het DHH (digitale handelingsprotocol hoogbegaafdheid).

- **Halveren van het werk**

Er zijn leerlingen die de behoefte hebben om wel met alle leerstof die de rest van de klas maakt, mee te doen. Met deze leerlingen kun je een afspraak maken over het halveren van het werk, zodat ze wel tijd over houden voor verrijken.

Per leerling wordt er bekeken voor welke aanpak er wordt gekozen. Doe dit vooral ook in overleg met de leerling zelf. Wat vindt hij of zij een prettige aanpak.

Praat niet over het kind, maar met het kind.

7.3.3 Afspraken compacten

- Aanpak staat beschreven op de weektaak
- Naast het compacten krijgen deze leerlingen verplichte plustaken
- Voor het compacten wordt 1 van bovenstaande aanpakken gehanteerd in overleg met de leerling

(Hoog)begaafde leerlingen hebben minder behoefte aan herhalingsopdrachten.

7.3.4 Afspraken verrijken

- De opdrachten hebben een verplicht karakter, zo mogelijk gepland
- Zorg dat het echt verrijkingsstof is. De stof moet zo moeilijk zijn, dat de leerling in eerste instantie denkt het niet te kunnen. Dit betekent dat ze hier wel instructie, begeleiding en feedback bij nodig hebben.
- Ze staan gepland op de weektaak (bv. bij speciaal voor mij)
- De taken worden zoveel mogelijk coöperatief gemaakt
- Er is een tijdslimiet verbonden aan deze taken
- De taken worden nagekeken door de leerling
- Er is wekelijks een moment met de leerkracht waarin het werk besproken wordt, maar ook hoe het samenwerken gegaan is
- Je kan verrijken voor 1 vak, waar een leerling heel sterk in is. Voor dit vak kan je een verrijkingsopdracht inzetten, bijvoorbeeld voor rekenen het werkboek Kien. Als een leerling over de hele linie hoog scoort, kan je naast de verrijking voor de basisvakken, voor de overige mogelijkheden van verrijken kiezen (lees: echt iets anders zoals Acadin, Spaans, pittige plustorens e.d.)
- Zet het ook op het rapport
- Laat een leerling ook eens 'out-of-the-box' denken. Haal de leerlingen uit hun comfortzone!
- Zorg dat een leerling er ook aan toekomt, dus compact het werk genoeg.

7.3.5 Mogelijkheden van verrijken

- Spaans (zie voor afspraken: protocol Spaans)
- Opdrachten via Acadin (www.acadin.nl)
- Vooruit
- Werkboeken zoals Rekeningtjgers, Kien en taalmeesters
- Een heel ander vak (Italiaans, economie o.i.d.)
- Op sociaal-emotioneel vlak (gezelschapsspellen, coöperatieve spellen of projecten). Zo leren ze zich beter in te spannen om te winnen, samenwerken en discussiëren.

Vooroordeel: Een (hoog)begaafd kind heeft minder behoefte aan sociale contacten.

- Pittige plustorens
- Geef ze een extra opdracht tijdens de les of een toepassing erbij
- Meerdere oplossingen: meervoudige intelligentie
- Op motorisch vlak
- Kijk voor meer ideeën op de L-schijf; mapje meerbegaafdheid; ideeënbus

7.3.6 Afspraken voor kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

- In de hoeken liggen opdrachtkaarten die meer denkvermogen eisen

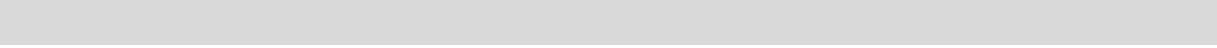
- Stel ontwikkelingsgerichte vragen, zoals: kan je die toren ook 2 keer zo groot maken?; kan je met de knexx iets maken wat kan rijden? Hiervoor kan je de integratiematrix gebruiken.
- Groep 1 leerlingen kunnen de werkjes van groep 2 maken
- Laat ze niet alleen werkbladen maken
- Gebruik het plusmateriaal uit de pluskast
- Laat met de verrijkingsopdrachten het kind niet isoleren van de andere kinderen (wil graag samenwerken en onderdeel van de groep zijn)
- Er wordt bij de voorbereiding van het thema 1 werkje per week voorbereid die uitdagend is. Dit bijvoorbeeld adhv vraagstelling van Bloom. Deze werkjes worden vastgelegd in een mapje op de M-schijf.
- Voor alle lessen van fonemisch bewustzijn worden er (meerdere) vragen bedacht adhv de vraagstelling van Bloom, om de (taal)sterke leerlingen meer uitdaging te geven tijdens de kring. Ook kan het zijn dat er een apart werkje/activiteit wordt bedacht wat deze leerlingen op dat moment kunnen gaan doen. Deze vragen worden voorbereid en vastgelegd door de voorbereidingsgroep van het thema.
- (idee wat blijft staan: opdrachten van de pittige plustorens en Acadin aanbieden, misschien met een maatje).
- Koppel leerlingen uit verschillende groepen aan elkaar en laat deze samenwerken aan een opdracht (internet?) /coöperatief spel/ pittige plustoren opdracht/ acadin e.d.
- Leerlingen uit de bovenbouw inzetten om de leerlingen die meer aan kunnen te begeleiden. (bijvoorbeeld door ze de opdracht te laten voorlezen en uitleggen).
- Project: in een groepje mogen deze leerlingen werken aan een project uit bijvoorbeeld de methode Vooruit. Dit wordt begeleid door de leerkracht en eventueel gedeeltelijk door een bovenbouwleerling.

7.3.7 Afspraken omtrent Acadin

1. **Acadin komt altijd i.p.v. een andere lestaak.** Het is geen extra opdracht die er bij komt. Anders komen leerlingen er onvoldoende aan toe. Je moet dus echt gaan compacten.
2. **Bekijk zelf de opdrachten en probeer even e.a. uit.** Digitop lessen zijn erg goed! De meeste lessen zijn nog niet digitaal in te leveren dus print de les uit voor de leerling. Print ook de bijlagen uit die nodig zijn om de les te maken.
3. **Geef instructie en spreek je verwachtingen uit.** Plan met de leerling(en) een tussenevaluatie en een inleverdatum. Schrijf de data op het papier dat je aan de leerling geeft. Vermeld dit in je lesrooster of agenda zodat je er zelf ook aan denkt. Maak een reële planning die de leerling kan nakomen. Dit zorgt voor succeservaringen.
4. **Vooraf bovenbouwleerlingen kun je zelf een aantal favorieten laten kiezen.** De leerkracht kan hieruit een selectie maken. Bekijk altijd goed wat lukt binnen de mogelijkheden van de school en je eigen klassenmanagement.
5. **Kijk de les na en geef altijd een beoordeling.** Hiermee complimenteer je de leerling voor het doorzetten en afmaken van de taak!

Voor een handleiding van het gebruik van Acadin: zie bijlage.

TIP!! De voorbereiding en inbreng van de leerkracht is essentieel voor het gemotiveerd houden van de leerling. Je kunt ook leerlingen uit verschillende groepen laten samenwerken zodat je de instructie maar 1 keer aan een grote groep leerlingen hoeft te geven. Dat werkt beter dan dat kinderen alleen moeten werken. Kijk dus wat je met andere groepen en collega's kunt combineren.

7.4 Bijlage 4: afspraken ZON-groep bovenbouw

7.4.1 Waarom `ZON-groep` en geen plusklas of verrijkingsklas?

Plusklas of verrijkingsklas impliceert dat de kinderen meer/moeilijker leerstof krijgen. Dit is niet het doel van de begeleiding.

De ZON-groep kent drie pijlers:

1. **Zelfstandig** *kinderen leren om meer voor zichzelf op te komen en naar uitdagingen te zoeken.*
2. **Ontwikkelingsgericht** *het proces is belangrijker dan product. Studievaardigheden helpen de leerling om effectiever om te gaan met hun talent.*
3. **Naast elkaar** *leerkracht en medeleerlingen spreken en werken op hetzelfde niveau en dagen elkaar uit.*

Natuurlijk zullen er opdrachten aan bod komen die een hogere complexiteit en moeilijkheidsgraad hebben, maar uiteindelijk gaat het erom dat de kinderen betere studievaardigheden krijgen. Sommige (hoog)begaafde kinderen zijn door de jaren heen lui geworden, doordat ze niet voldoende uitdaging hebben gehad. Ze hangen achterover en hebben last van onderpresteren. Ze moeten weer `leren om te leren`. Voor deze groep kinderen wordt de begeleiding opgezet. Voor begaafde kinderen die goed presteren en een grote intrinsieke motivatie hebben, is deze begeleiding niet noodzakelijk. Zij kunnen met voldoende verrijkingsstof uitgedaagd worden in de klas. Wel kan de groepsleerkracht om hulp vragen bij het zoeken naar het juiste verrijkingsmateriaal of aanpak in de klas. Soms heeft een kind al baat bij een korte begeleiding van een half jaar en kan het daarna weer verder in de klas. Ons streven is om het kind wel samen te brengen met gelijkgestemden, maar om ook vooral het contact met de klasgenootjes verder te verbeteren. De leerkracht van de ZON-groep kan ook dienen als vraagbaak voor ouders van (hoog)begaafde kinderen die vragen hebben over de omgang met hun kind. Binnen het meerbegaafdheidsbeleid op KBS De Zonnewende wordt ook grote waarde gehecht aan ouder- en kindparticipatie. De leerkracht van de ZON-groep gaat daarom regelmatig (elk geval elke 6-10 weken) in gesprek met de ouders en betreft ook de leerling zoveel mogelijk in de gesprekken.

7.4.2 Doel

Gelijkgestemden eens per week samen brengen en werken aan de studievaardigheden (zoals: leren doorzetten, huiswerk maken, opkomen voor jezelf etc.), sociaal emotionele ontwikkeling (faalangst, omgaan met kritiek, zelf kritiek leren geven etc.) en werken aan opdrachten met hogere complexiteit. Dit met als einddoel dat de leerling beter leert `leren`

en zijn competenties ten volle kan benutten. Daarnaast dient de begeleider van de ZON-groep als vraagbaak voor ouders en kinderen over het onderwerp meerbegaafdheid.

7.4.3 Aanmelden bij de ZON-groep

- De groepsleerkracht overlegt altijd eerst met de IB'er als hij een leerling denkt te hebben voor de ZON-groep, voordat je de optie ZON-groep met de ouders bespreekt. Kinderen die beschikken over de "kenmerken van hoogbegaafdheid" (terug te vinden in beleidsplan) in combinatie met gedrags-/werkhoudingsproblemen en/of niet tot de verwachte prestaties komen. Je kunt ook denken aan succesvolle leerlingen die erg gewenst en aangepast gedrag vertonen, waarbij ze hulp kunnen gebruiken om uit hun comfortzone te komen. Wanneer je dit soort gedrag signaleert óf een signaal van ouders krijgt, neem je contact op met IB. Verdere informatie over de profielen van hoogbegaafde leerlingen kun je vinden op :

<http://talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/profielen-van-leerlingen>

- Een leerling kan pas starten in de ZON-groep wanneer de lesstof in de groep is aangepast op de behoefte van de leerling. Dit dient eerst te gebeuren voordat een kind bij de ZON-groep kan aansluiten. Aanpassingen worden gedaan door middel van compacten en verrijken. Pas als we merken dat een leerling nog steeds vastloopt, ondanks het compacten en verrijken, kan een leerling in aanmerking komen voor de ZON-groep.
- Als een leerling gaat starten dan vult de leerkracht plan zongroep in Parnassys in. De zongroep leerkracht vult aan.

Mocht je twijfelen over een leerling, dan kun je altijd terecht bij IB en ZON-groep leerkrachten voor advies.

7.4.4 Gesprekken met ouders:

Intakegesprek → Na aanmelding door IB neemt de begeleider van de ZON-groep contact op met de ouders voor een intake gesprek. Punten die besproken worden:

- Wat is de hulpvraag?
- Wat wordt er in de ZON-groep gedaan?
- Uitleggen dat de ZON-groep een leerling gemiddeld een half jaar tot een jaar begeleidt. Tijdelijk karakter, mogelijk meerdere malen per schoolloopbaan.

Tussenevaluatie → Tijdens het intakegesprek wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor de tussenevaluatie. Voor elke vakantie evalueren is een redelijke periode. Punten die besproken worden:

- Hoe ervaart de lln. de begeleiding van de ZON-groep?
- Welke doelen stelt de leerling zichzelf? Hoe gaat dit?
- Hoe ervaart de ZON-leerkracht de leerling?

Wanneer de werkwijze/aanpassingen in de klas nog onduidelijk zijn voor de ouders, plannen zij ook nog een gesprek met de groepsleerkracht(en).

Eindgesprek → Met ouders, ZON-leerkracht, groepsleerkracht(en) en mogelijk ook de leerling.

Wanneer een leerling een cyclus afrondt, wordt besproken wat de begeleiding heeft opgeleverd. Daarnaast wordt de begeleiding in de groep besproken, zodat de leerling voldoende uitdaging/begeleiding blijft houden.

7.4.5 Flexibele begeleidingscyclus van de ZON-groep

Na elke vakantie start er een nieuwe begeleidingscyclus. Deze duurt ook tot de volgende vakantie. Per cyclus kan de tijdsduur dus verschillen. Sommige kinderen zullen wellicht baat hebben bij een heel jaar begeleiding, maar er zullen ook kinderen na een half jaar stoppen met de begeleiding. De ochtend tot 10 uur is uitermate geschikt voor nieuwe instroom. Hier wordt het meest gewerkt met het ontdekken van je eigen kunde en onkunde. Nieuwe visies worden verkregen en handelingsvaardigheden worden geoefend. Sociale vaardigheden en filosofie staan centraal in dit eerste deel.

Na de pauze kunnen kinderen, die al een succesvolle cyclus van de ZON-groep hebben doorlopen, aanschuiven om nog wat extra te oefenen of omdat ze de uitdaging nodig blijven hebben. Hier is duidelijk iets minder begeleiding van de leerkracht en kunnen de kinderen met elkaar samenwerken en overleggen. Voor sommige kinderen start de begeleiding dus pas ná de pauze. De in- en uitstroom is dus redelijk flexibel, maar tussen de verschillende vakanties in, wel vast. Zo kunnen nieuwe leerlingen ook geholpen worden door de meer ervaren leerlingen. Ook leerlingen die snel opgeven moeten nu in elk geval tot de volgende vakantie vol maken. Dit is overzichtelijk voor de ouders en kinderen. Doorzettingsvermogen kan tevens een punt van aandacht zijn.

7.4.6 Hoe ziet een dag bij de ZON-groep eruit?

Dit is slechts een voorbeeld. Het is heel belangrijk voor de motivatie van de kinderen om regelmatig wijzigingen aan te brengen in het programma. Het spannend en uitdagend houden is belangrijk!

8.30 Filosofiekring

Leerlingen denken na over een filosofische vraag. Deze vraag kan door de begeleider bedacht zijn, maar beter nog door de leerlingen zelf. Het doel is om de kinderen wakker te schudden uit het “hokjes denken”. Veelal wordt er in de klas van de leerlingen verwacht dat ze antwoord geven op een vraag. Voor filosofische vragen is geen pasklaar antwoord en dit stimuleert het creatieve denken. Een “open” visie is nodig om verschillende oplossingen te zien. De zogeheten “helikopterview”.

9.00 vaardighedenspel en werken aan je Werkplan

Alle leerlingen maken een Persoonlijk OntwikkelingsPlan naar aanleiding van het vaardighedenspel. Dit wordt een “werkplan” genoemd. Ze kiezen vaardigheden die ze goed en minder goed beheersen. Ze beschrijven wat ze hopen te leren bij de ZON-groep. De jonge leerlingen die nog niet een heel plan kunnen schrijven, kunnen de picto's van de kaartjes kopiëren en hier een werkdoel onder schrijven. Dit plan wordt in de 2^e week van de begeleiding met de groepsleerkracht en de leerling besproken. In de klas geldt het werkplan

ook, de leerkracht neemt de begeleiding de rest van de week weer over en dient dus ook goed op de hoogte te zijn.

Wanneer een leerling zijn werkplan af heeft, kan hij/zij verder gaan met het bedenken van uitdagingen in de klas. Wat kan hij/zij concreet bedenken om in de klas actief met zijn doel aan het werk te zijn? Wat moet hij/zij eraan doen om dit gerealiseerd te krijgen? Wie of wat moet hij daarvoor inschakelen? Hoe verbaliseert de leerling dit richting de groepsleerkracht? Dit kan allemaal geoefend tijdens dit onderdeel van de begeleiding.

Doelen worden SMART uitgewerkt. Doel wordt met de groepsleerkracht en de ouders gecommuniceerd. Afhankelijk van de leeftijd/mogelijkheden van de leerling kan dit door de begeleider van de ZON-groep gebeuren of door de leerling zelf. Er is altijd controle door de begeleider van de ZON-groep.

9.45 uur pauze

Leerlingen spelen lekker buiten.

10.00 uur lezen en eten en drinken

Eten en drinken gebeurt ook zoveel mogelijk in de eigen klas, lukt dit niet vanwege het werken op de andere locatie, dan blijven de leerlingen tijdens dit moment bij de ZON-groep.

10.15 uur Stampwerk

Leerlingen krijgen de tijd om een, door de leerkracht uitgekozen, opdracht te memoriseren. Dit kan zijn een gedicht, topografische kennis, tafels, liedje, rijtje onzinwoorden etc. Doel is om de kinderen aan te leren zich in te zetten om iets te leren. Daarnaast omgaan met faalangst. Het is niet erg als je fouten maakt tijdens het stampen, oefening baart kunst. Leerlingen oefenen in bijvoorbeeld 2-tallen, zodat ze elkaar kunnen overhoren. De leerlingen laten aan het eind van de ochtend horen wat ze gememoriseerd hebben bij "stampwerk deel 2".

10.30 uur projectwerk/Vooruit/Acadin/zelf bedachte les

Tot 11.30 zijn de kinderen aan het werk met hun project. Dit kan een opdracht van "Vooruit" zijn of een eigen creatieve invulling betreffen. De kinderen werken zoveel mogelijk samen met iemand uit hetzelfde leerjaar zodat er ook in de groep verder gewerkt kan worden aan het project. De kinderen houden een portfolio bij over het werkproces en het eindresultaat. Er wordt gebruik gemaakt van mindmappen om het brainstormen in kaart te brengen. Het is zinvol als het uiteindelijke project ook gepresenteerd wordt in hun eigen groep. Er volgt een cijfer op het rapport voor het proces van dit project. Het eindresultaat en het werkproces zijn beiden even belangrijk.

11.15 uur stampwerk deel 2

Na het opruimen van het project laten de kinderen horen wat ze gememoriseerd hebben. We complimenteren elkaar op hetgeen onthouden is en de wijze waarop de inprenting tot stand is gekomen.

11.30 uur Ideeënbus

Leerlingen kunnen hun creatieve ideeën in een bus deponeren en die worden elke week bekeken. Leerkracht neemt de ideeën serieus, maar kijkt wel goed naar de haalbaarheid ervan.

11.45 uur terug naar hun klas

Een leerkracht neemt de kinderen mee terug naar de eigen locatie of de leerlingen gaan terug naar hun eigen klas.

7.4.7 Portfolio

Elke ZON-leerling krijgt een witte multomap als portfolio. Hierin bewaren ze al het werk dat ze gemaakt hebben. De voorkant mogen ze zelf ontwerpen. Een ZON-leerling krijgt 1x een map. Wanneer de leerling meerdere malen tijdens zijn schoolloopbaan in de ZON-groep zit, gebruikt hij telkens dezelfde map. Wanneer een map kwijtraakt/kapot gaat, schaffen de ouders een nieuwe map aan. Wanneer de leerling de school verlaat, mag hij de map houden.

7.4.8 Na schoolse activiteiten

Van 12.00 tot 12.45 uur kunnen ouders, leerkrachten en leerlingen op gesprek komen om de voortgang te bespreken of om vragen te stellen.

Als er geen vragen/gesprekken zijn, dan kan dit dienen als voorbereidingstijd voor komende week.

7.5 Bijlage 5: Afspraken ZON-groep onderbouw

Het werken in de ZON-groep onderbouw zal in grote lijnen overeenkomen met de werkwijze van de ZON-groep bovenbouw. Dat wil zeggen:

- Leerlingen werken aan persoonlijke doelen,
- Oudercontacten: intake, tussenevaluatie en eindevaluatie. Tussendoor is de leerkracht bereikbaar voor vragen over meerbegaafdheid,
- Contact met collega's.

De aanmelding voor de ZON-groep onderbouw verloopt hetzelfde.

7.5.1 Doel voor de leerlingen

Algemeen doel:

- Het is een observatieperiode. Er wordt gekeken naar de onderwijsbehoeften van de leerling. Deze zal de zongroep leerkracht aan ouders en aan de leerkracht terugkoppelen. Daarnaast kan het ook preventief zijn, om te zorgen dat de leerling niet gaat onderpresteren en om de leerling te coachen in het aanpakken van de uitdagingen die in de klas worden aangeboden.

Een persoonlijk doel om (geïntegreerd in alle opdrachten)

- je talenten te ontdekken, benoemen, erkennen en er mee om te leren gaan. Een onderzoekende houding en creativiteit te ontwikkelen om je talenten te gebruiken (meerbegaafde leerlingen die zich hebben aangepast aan de (sociaal wenselijke) omgeving, dagen zichzelf niet meer uit),
- te werken aan je sociaal emotionele ontwikkeling (faalangst, opkomen voor jezelf, samenwerken etc.),
- 'studievaardigheden' te ontwikkelen (zoals: leren doorzetten, leerstrategieën leren, etc.),
- te werken aan opdrachten met hogere complexiteit (uitdaging!).

Dit met als einddoel dat de leerling beter leert 'leren', zich competent en autonoom voelt en zijn competenties ten volle kan benutten.

De doelen zullen worden opgesteld door de leerling zelf. Wanneer een (jonge) leerling dit nog lastig vindt, kan de leerkracht gebruik maken van de signalen van de ouders en de leerkracht.

7.5.2 Dagritme

8.15-8.30u Spelinloop

Bij binnenkomst staat er op het digibord een 'opwarmertje' klaar: bijv. een puzzel, een spreuk of een vraag ('wat als mensen niet kunnen praten?', of de welbekende tekening: 'hoeveel poten heeft deze olifant?'). Dit nodigt kinderen uit tot het gebruik van hun fantasie, creativiteit, inlevingsvermogen en 'out of the box'-denken.

Elke week zullen er bekende en onbekende materialen klaarliggen waar de kinderen mee kunnen ontdekken en experimenteren. Later op de dag zal een van de materialen centraal staan.

8.30-9.00u Kring

Tijd om te filosoferen en fantaseren! Het 'opwarmertje' op het digibord kan hierbij centraal staan of een uitgangspunt zijn, maar bijv. ook een lied of een verhaal. Van belang hierbij is dat er wordt doorgevraagd door de leerkracht. De vragen kunnen zelf bedacht zijn door een leerling, door de leerkracht, uit een boek worden gehaald of van het internet.

9.00-9.30u Spel

Een spel staat centraal: hierbij wordt aan de volgende doelen gewerkt:

- nieuwe vaardigheden/rollen oefenen (bijv. spelleider, op je beurt wachten, of verantwoordelijk zijn voor materialen),
- het ontdekken van nieuwe spellen/materialen, bijv. 'Rushhour' en het ontdekken van nieuwe mogelijkheden bij reeds bekende (ontwikkelings-) materialen. Bijv. bij de blokken van de bouwhoek: we ontwerpen een bouwtekening van een kasteel: kunnen we dit met de grote blokken nabouwen? En daarna ook met de kleine blokken?
- Samenwerken wordt geoefend
- Ontdekkend leren wordt getraind

Lesideeën zijn veelal te verkrijgen via het internet of uit boeken/mappen. Een voorbeeld van een leuk spel is het associatiespel, een top 10 maken (met als doel samenwerken), ontdekopdrachten icm hypothese, opdrachten van de site proefjes.nl.

De kinderen kunnen het spel(idee) meenemen naar de klas en gebruiken bij het samenspel met anderen.

Voor de volgende keer mogen de kinderen een spel/voorwerp meenemen waar we in de ZON-groep een nieuwe betekenis/werkwijze bij bedenken.

9.30-10.00u Stampwerk deel 1

De leerlingen krijgen de tijd om een, door de leerkracht uitgekozen, opdracht te memoriseren. Dit kan bijv. een gedicht, tafels, een liedje of een rijtje onzinwoorden zijn. Voor de leerlingen die nog niet kunnen lezen, kunnen dit plaatjes of voorwerpen zijn (welke voorwerpen liggen er onder het doek? Welke is er weggehaald?).

De verschillende leertechnieken staan hierbij centraal, zoals: herhalend leren, doorzetten, strategie bepalen en associëren. Verschillende strategieën worden aangeboden en leerlingen worden uitgedaagd deze toe te passen.

10.00-10.15u Buiten spelen

10.15-10.30u Eten en drinken, voorlezen(goed uitzoeken wat er wordt voorgelezen/doelmatig)

10.30-11.15 Project

Doel van het project is:

- Uit comfortzone halen (leren out-of-the-box denken)
- Leren informatie zoeken en in een onderwerp te duiken

- Leren verwerken en samenwerken
- Leren presenteren

Dit kan zijn uit: een nog aan te schaffen project voor jonge kinderen/ Vooruit/ Acadin/ een zelf bedachte les.

De leerlingen werken zoveel mogelijk samen met iemand uit hetzelfde leerjaar zodat er ook in de groep verder gewerkt kan worden aan het project.

Net als bij de ZON-groep bovenbouw houden de leerlingen een portfolio bij over het werkproces en het eindresultaat. Er wordt geëxperimenteerd met het maken van mindmappen om het brainstormen in kaart te brengen.

Het is zinvol als het uiteindelijke project ook gepresenteerd wordt in hun eigen klas. Er volgt een beoordeling op het rapport voor het proces van dit project. Het eindresultaat en het werkproces zijn beiden even belangrijk.

Aan het eind van een project zullen de ouders uitgenodigd worden voor een presentatie. De presentaties worden door de leerlingen zelf bedacht, voorbereid (uitnodiging maken e.d.) en uitgevoerd. Dit wordt ook altijd geëvalueerd.

11.15 uur Stampwerk deel 2

De leerlingen laten zien wat zij onthouden hebben en welke strategie zij hiervoor gebruikt hebben.

11.30 uur Terugblik, evaluatie en vooruitblik

Er wordt teruggekeken op het geleerde: product- en procesdoel. Wat heb je gedaan, hoe ging dat en wat neem je ervan mee?

Er wordt ook vooruit gekeken: welke ideeën/verwachtingen zijn er, wat leeft er, wie neemt de volgende keer een ontwikkelingsmateriaal/voorwerp mee?

11.45u Terug naar de klas

De leerlingen gaan terug naar de eigen klas. Ouders van de Keerkring komen de kinderen ophalen.

12.00-12.30u Contactmoment

Ouders, leerkrachten en leerlingen kunnen op gesprek komen om de voortgang te bespreken of om vragen te stellen.

Voor ouders, leerkrachten en leerlingen van de Keerkring kan dit ook op dinsdagmiddag van 15.15-15.45u.

Als er geen vragen/gesprekken zijn, dan wordt deze tijd gebruikt voor het maken van verslagen, of als voorbereidingstijd voor de komende week.

Opmerking 1: De eerste weken wordt bovenbeschreven werkwijze uitgetoetst en aangepast. Dit document is een werkdocument.

Wanneer er een groot verschil is tussen de jongste leerlingen en groep (3) 4, gaan de jongere leerlingen om 9.00u zelfstandig aan het werk met een spel.

Groep (3) 4 werkt dan met de leerkracht. Hierna wordt dit omgedraaid.

Opmerking 2: De lesonderdelen komen in grote lijnen overeen met die van de ZON-groep bovenbouw. Zie het protocol voor een toelichting op de onderdelen.

7.5.3 Inzet van materialen en gebruik van leeromgeving

Materialen:

Jongere kinderen leren ervaringsgericht: door te ontdekken en te doen. De ZON-groep onderbouw zal naast de materialen die genoemd worden in het meerbegaafdheidprotocol, ook gebruik maken van ontwikkelings-/spel materialen. Deze worden aangeschaft, *passend bij de uitgangspunten van meervoudige intelligentie*.

De materialen die aanwezig zijn in de ZON-groep, zijn nieuw en uitdagend voor de kinderen. Het is dan ook niet de bedoeling dat de leerkrachten materialen uit de ZON-groep inzetten in de klas. Hiervoor zijn andere plusmaterialen aangeschaft.

Inrichting lokaal:

Het lokaal wordt overzichtelijk ingericht met o.a. uitnodigende materialen, fijne werkplekken en onverwachtse ontdekhoekjes. Computers en een digibord hebben een ondersteunende functie.

In het lokaal is een thema/ontdektafel aanwezig dat zoveel mogelijk aansluit bij de thema's/seizoenen die (in de eigen klas) spelen.

Ervaringsgericht werken:

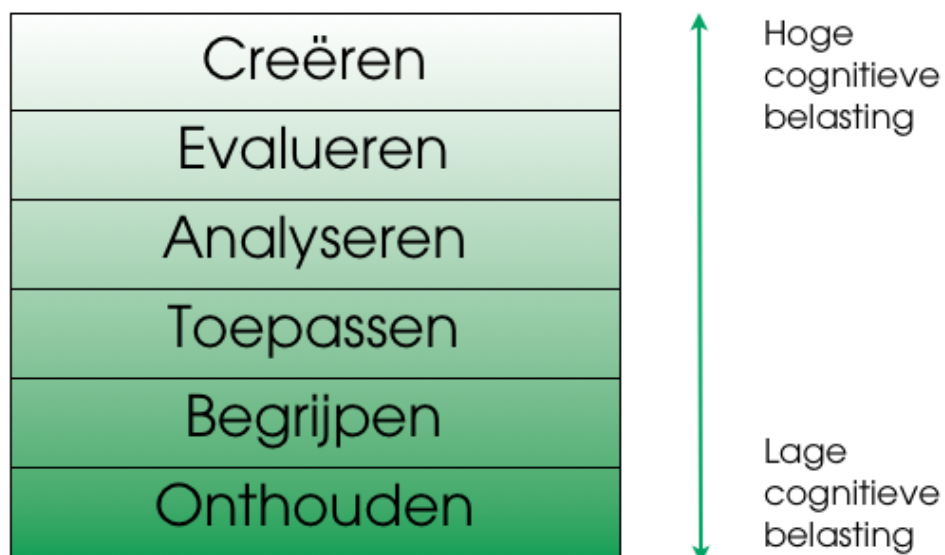
Af en toe zullen we ook op ontdekkingstocht gaan naar buiten: bijv. structuren en patronen ontdekken in de omgeving (werken aan complexe opdracht), stappen zetten op het plein bij het leren van 'onzinwoorden' (leerstrategieën gebruiken) of het lopen van een speurtocht aan de hand van cryptische aanwijzingen (met als doel samenwerken).

Aandachtspunten voor de ZON-groep onderbouw:

- materialen aanschaffen in overleg met Caroline
- ouderhulp vragen bij het halen/brengen van de leerlingen van de Keerkring
- observeren: is een kwartier buitenspel voldoende voor leerlingen van groep 2/3?

7.6 Bijlage 6: Theorie

7.6.1 Taxonomie van Bloom

Niveau	Wat?	Vraag:	Bedenk zelf een vraag voor in de les per niveau (of meerdere)
1 Onthouden	De leerling herinnert zich. Activiteiten van de leerlingen: Herinneren, benoemen, opnoemen, definiëren, opzoeken, beschrijven, aanwijzen, reproduceren.	Kunnen de leerlingen zich informatie herinneren?	
2 Begrijpen	Samenvatten, een verklaring geven, in eigen woorden weergeven, een tekening maken van, voorspellen, voorbeelden geven, uitleggen, selecteren, grote lijnen aangeven.	Kunnen de leerlingen hun kennis uitleggen?	
3 Toepassen	Een plan ontwikkelen, een oplossing voorstellen,	Kunnen de leerlingen kennis	

	aantonen dat, laten zien hoe, kennis gebruiken in een situatie die.	en inzicht gebruiken?	
4. Analyseren	In delen splitsen, patroon beschrijven, bewijzen voor conclusies aangeven, classificeren, onderzoeken.	Kunnen de leerlingen verbanden aanbrengen tussen delen van kennis?	
5. Evalueren	Concluderen, beargumenteren, de waarde aangeven, bekritisieren, kiezen en de keuze rechtvaardigen, besluiten	Kunnen ze met argumenten aangeven of dit altijd zo is?	
6. Creëren	Ontwerpen, scheppen, samenstellen, schrijven, bouwen, ontwikkelen.	Kunnen de leerlingen creatief omgaan met kennis en inzichten?	

7.6.2 Profielen hoogbegaafdheid (Betts en Neihart, 2010)

Profiel	Beknopte typering
De succesvolle leerling	levert goede prestaties, is perfectionistisch, vermijdt risico en zoekt bevestiging van de leerkracht.
De uitdagende leerling	is creatief, komt op voor eigen opvattingen, is competitief, heeft grote stemmingswisselingen, is eerlijk en direct
De onderduikende leerling	ontkent zijn of haar begaafdheid, vermijdt uitdaging, zoekt sociale acceptatie en wisselt in vriendschappen
De drop-out	is creatief, zoekt buitenschoolse uitdaging, isoleert zich zelf, verstoort, presteert gemiddeld of minder, bekritiseert zichzelf en anderen
De dubbel gelabelde leerling (met leer- en/of gedragsproblemen)	werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder (mogelijk als gevolg van een onderliggend leerprobleem), verstoort en reageert af
De zelfstandige leerling	heeft goede sociale vaardigheden, werkt zelfstandig,

	ontwikkelt eigen doelen, werkt zonder bevestiging, is creatief, komt op voor eigen opvattingen en neemt risico
--	--

* Druk op het profiel en je krijgt een link naar de website van het SLO met nog meer informatie.

7.7 Bijlage 7: handleiding Acadin

Wat is Acadin?

Acadin is een digitale leeromgeving voor de meerbegaafde leerling. Je kunt inloggen op www.acadin.nl

Elke leerkracht kan inloggen op acadin via: **voornaam** spatie **achternaam**

Het wachtwoord is voor iedereen hetzelfde: **zonnewende14**

Wanneer kun je Acadin inzetten?

Wanneer je een leerling hebt die naast de aanpassingen bij rekenen, taal en spelling nog extra uitdaging nodig heeft, kun je een account op Acadin laten aanmaken. In overleg met IB kijk je of Acadin een goede optie voor de betreffende leerling is.

Hoe moet je Acadin opstarten?

Allereerst moet je een account voor de leerling hebben. Ik maak een account voor je aan en heb de volgende gegevens per mail nodig:

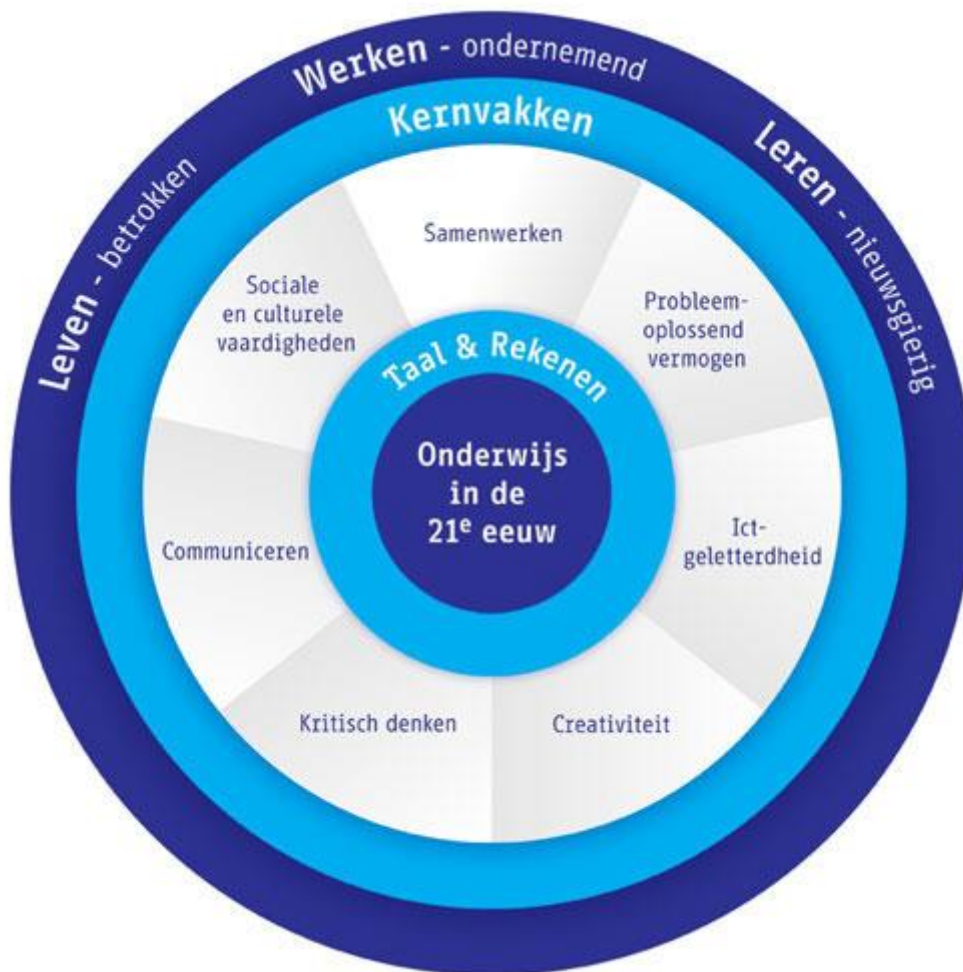
-Voornaam + achternaam leerling

-Welke leerkracht(en)

Jij (en je duo) word(en) dan toegevoegd als begeleider(s). Je krijgt hierover een mailtje. Je kunt vervolgens lessen klaarzetten voor je leerling. Zorg dat dit niet alleen leerkracht gestuurd is, maar laat de leerling meedenken wat hij of zij wil. Soms is het handiger om een les van Acadin te downloaden en op papier te geven. Je zult je hier even in moeten verdiepen. Breng je parallelgroepen ook op de hoogte van de activiteiten die je inplant, zo breiden we onze kennis langzaam uit!

Hoe werkt Acadin?

Je zet per leerling een activiteit klaar. Vervolgens spreek je een einddatum met de kinderen af. Zet deze datum ook in je agenda, zodat je het niet vergeet te evalueren. Instructie en evaluatie is onderdeel van de les. De meeste lessen kunnen de kinderen zelfstandig maken. Wanneer je de opdrachten uitprint, hebben ze de computer ook maar beperkt nodig. Er zijn verschillende disciplines waar de kinderen voor kunnen kiezen (of de leerkracht). Probeer vooral de creativiteit van de kinderen te stimuleren door andere opdrachten te geven dan die ze bij rekenen, taal en begrijpend lezen krijgen. Denk aan muziek, filosofie, techniek, schilderen of het gebruiken en toepassen van een andere taal. In overleg kunnen er materialen aangeschaft worden.

Artikel jsw nummer 9, mei 2014: onderzoekend leren; Hoe stel je een onderzoeksvraag op?

- ➔ Interessant artikel om mogelijk in te zetten voor begaafde leerlingen. Wat is een geschikte vraag? Wat zijn de zeven stappen van onderzoeken (intro; verkennen; opzetten onderzoek; uitvoeren onderzoek; concluderen; presenteren; verdiepen/verbreden).
- ➔ (www.wkru.nl)
- ➔ Inzetten van 21 century skills hierbij